

Skriftlige indlæg fra Det Økonomiske Råds medlemmer

På de følgende sider er gengivet skriftlige indlæg fra medlemmer af Det Økonomiske Råd. Følgende medlemmer har ønsket at give skriftlige bidrag:

Økonomi- og Erhvervsministeriet
Finansministeriet
Danmarks Nationalbank
Dansk Arbejdsgiverforening
Landsorganisationen i Danmark
Dansk Metal
HK/Danmark
Dansk Industri
Landbrugsraadet, Dansk Landbrug og Dansk Andelsselskaber
Handel, Transport og Serviceerhvervene
Dansk Handel & Service
Finansrådet
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Finn R. Førsund

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Dansk økonomi

Formandskabet konstaterer, at situationen for dansk økonomi i øjeblikket er gunstig, og venter, at den gode udvikling vil fortsætte til og med 2007. Siden slutningen af sidste år har væksten udviklet sig pænt, ledigheden falder, og overskuddet på betalingsbalancen er robust. Stigende oliepriser og faldende værdi af dollar ser altså ikke ud til at standse væksten i Danmark.

Regeringen har med forårspakken givet dansk økonomi et skub i den rigtige retning. Et skub, som er netop så blidt, at økonomien ikke overophedes. En holdning som svarer til formandskabets.

Formandskabets konjunkturvurdering ligger således ikke langt fra regeringens. Økonomi- og Erhvervsministeriet er også enig i de risikomomenter, der fremhæves - herunder, at risikomomenterne ikke mindst vedrører den internationale økonomi.

Grundlæggende er dansk økonomi sund med overskud på de offentlige finanser, og sammenholdt med de finanspolitiske problemstillinger i mange andre lande er holdbarhedsproblemet i Danmark forholdsvis overkommeligt. Men der er selvsagt nogle udfordringer på længere sigt, som kræver reformer, der kan sikre holdbarheden af de offentlige finanser.

Det er netop en af grundene til, at regeringen har nedsat Velfærdskommissionen. Kommissionen skal blandt andet komme med konkrete forslag til reformer af velfærdssystemet. Herudover vil Tænketanken *Fremtidens Vækst* komme med forslag til, hvordan vi styrker erhvervsvilkårene. Gennem strukturreformen har regeringen allerede taget initiativ til at fremtidsrette den offentlige sektor. Der er mange brikker i puslespillet, men der er ingen tvivl om, at kursen er sat mod reformer, der selvfølgelig tager nogen tid.

Det er i øvrigt glædeligt, at formandskabet slår fast, at skattestoppet utvivlsomt har været medvirkende til at dæmpe væksten i det offentlige forbrug i de seneste år. Skattestoppet er et vigtigt instrument til at holde forudsætningerne i 2010-planen om en stram offentlig udgiftspolitik og dermed også til at sikre finanspolitisk holdbarhed.

Økonomi- og Erhvervsministeriet er enig i, at skattelettelser på arbejdsindkomst vil stimulere arbejdsudbuddet.

Eventuelle ændringer i skattesystemet skal også ses i sammenhæng med de udfordringer, Danmark står over for på grund af globaliseringen. Det gælder eksempelvis

problematikken om ”hjerneflugt”, Danmarks evne til at tiltrække udenlandske investeringer og viden.

Udflytning af arbejdspladser

Globaliseringen er en central udfordring for Danmark. Derfor er det også glædeligt, at formandskabet har belyst emnet i denne rapport.

Økonomi- og Erhvervsministeriet er enig med formandskabet i, at outsourcing bidrager til, at ressourcerne anvendes mere effektivt, og som sådan er en potentiel gevinst for samfundet.

Globaliseringen rummer mange muligheder, og det er vigtigt, at vi fastholder en positiv indgangsvinkel til globaliseringen og de udfordringer, der følger med. Det vil vi gerne kvittere formandskabet for.

Formandskabets analyser bekræfter i det store hele de konklusioner, Tænketanken *Fremtidens Vækst* har draget indtil nu. Formandskabet finder, at ca. 4.000 arbejdspladser hvert år flytter til udlandet, og at der ”kan tænkes at være forhold, der i en periode kan forstærke denne udvikling”.

Det stiller krav til dynamikken i det danske samfund at høste de fulde gevinster ved globaliseringen. Den arbejdskraft, der bliver ledig blandt andet fordi nogle virksomheder bukker under i konkurrencen, skal hurtigt finde anvendelse i nye funktioner.

Økonomi- og Erhvervsministeriet er derfor enig i, at uddannelse er en vigtig del af svaret på udfordringen, men der er behov for en bredere indsats. I forhold til ambitionen om at skabe vellønnede jobs i Danmark kræves en fortsat offensiv vækststrategi. Regeringen vil derfor til foråret præsentere en flerårsplan for, hvordan Danmark kan blive et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund.

Regeringen har allerede gennemført en række væsentlige reformer af uddannelses-systemet. Blandt andet er der taget initiativ til at løfte det faglige niveau i folkeskolen. Regeringen og arbejdsmarkedets parter er netop gået i gang med at analysere problemstillingerne i forbindelse med livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet. Vi er enige i formandskabets påpegning af vigtigheden af de økonomiske incitamentter til at tage en uddannelse. Højteknologifonden vil også bidrage til at fremtidssikre det danske samfund.

Økonomi- og Erhvervsministeriet er desuden enig med formandskabet i, at et mere smidigt arbejdsmarked reducerer risikoen for, at nogle ender i langvarig ledighed eller forsvinder ud af arbejdsmarkedet.

Vand og natur

Rapportens kapitel om vand og natur peger på, at der er et effektiviseringspotentiale i vandsektoren. Det er Økonomi- og Erhvervsministeriet enig i.

De overvejelser, formandskabet gør sig med hensyn til de konkrete instrumenter for at udmønte effektiviseringen, er interessante og bør gøres til genstand for nærmere overvejelser. F.eks. vil selskabsgørelse kunne fremme en mere effektiv drift og gennemsigthed.

Der vil ligeledes være behov for - som det er tilfældet på energiområdet - at føre tilsyn med, at vandpriserne afspejler markeds- og omkostningsudviklingen.

Finansministeriet

Formandskabet konkluderer på side 3, sidste afsnit, at *"Blandt fagøkonomer er der enighed om, at finanspolitikken i lyset af den demografiske udvikling ikke er holdbar, med mindre der gennemføres nye reformer på arbejdsmarkedet. Analyser og vurderinger præsenteret af f.eks. Finansministeriet, Velfærdskommissionen, AErådet og Det Økonomiske Råd viser, at der i fravær af reformer er behov for en finanspolitisk stramning svarende til en permanent reduktion af de offentlige udgifter på mellem 15 og 60 mia.kr.årligt"*.

Som også fremført i Formandskabets rapport fra foråret 2004, kan hertil anføres, at finanspolitikken opfylder kravet om holdbarhed med de forventninger og forudsætninger, som er opstillet i planen til 2010, og udgør regeringens finanspolitik. Det centrale operationelle mål i finanspolitikken er, at overskuddet på de offentlige finanser skal udgøre mellem 1½ og 2½ pct. af BNP i gennemsnit frem til 2010. Der er endnu ikke taget politisk stilling til den konkrete prioritering efter 2010.

I opgørelsen af de nævnte strammingsbehov er forudsat, at regeringen ikke følger planen til 2010. Målsætningerne omkring offentligt forbrug og beskæftigelse frem mod 2010, som ifølge Finansministeriets beregninger sikrer, at kravet om finanspolitisk holdbarhed er opfyldt, er således ikke indregnet.

Formandskabet støtter op om at fastholde målsætningen om overskud på de offentlige finanser. Formandskabet tolkes sådan, at den finanspolitiske udfordring med flere ældre både kræver gældsnedbringelse og reformer, som styrker beskæftigelsen og indebærer større robusthed overfor uforudsete hændelser. Formandskabet skriver ordret *"En fastholdelse af målsætningen om overskud på de offentlige finanser må derfor kombineres med reformer på arbejdsmarkedet"*. Det ligger efter Finansministeriets vurdering i forlængelse af tankerne i den nuværende 2010-plan.

Når Finansministeriet indregner Velfærdskommissionens befolkningsfremskrivning (med Finansministeriets rentevækst forudsætninger mv.), så ændres opgørelsen af finanspolitikens holdbarhed kun marginalt. Forskellen på Finansministeriets og Velfærdskommissionens opgørelser af det langsigtede pres på finanserne skyldes helt overvejende kombinationen af lavere merrealrente og længere levetid i Velfærdskommissionens beregninger, og at Velfærdskommissionen har valgt ikke at indregne, at længere levetid potentielt kan mindske de aldersbetingede sundhedsudgifter pga. bedre sundhedstilstand.

Formandskabets konjunkturvurdering ligger på linje med Finansministeriets vurdering af konjunkturudsigterne for de næste par år. Tiltagende BNP-vækst, faldende ledighed og fortsatte overskud på både de offentlige finanser og betalingsbalancen, med relativt høj kapacitetsudnyttelse i 2005 og 2006. Ledighedsfaldet trækkes overvejende af skattnedsættelserne mv., og Formandskabet ser ikke noget behov for yderligere lempelser af finanspolitikken.

Nominalprincippet i skattestoppet er gennemført for at sikre gennemskuelighed for den enkelte skatteyder.

En ophævelse af nominalprincippet vil ikke – som angivet – automatisk medføre større punktafgifter i kronebeløb. Det kræver aktive beslutninger om afgiftsforhøjelser.

Nedsættelsen af boligbeskatningen som følge af nominalprincippet skal ikke opfattes som tilfældig (som anført i margenteksten i indledningen). Det er regeringens politik at reducere boligbeskatningen. Der er i rapporten ikke udarbejdet et grundlag, som kan danne baggrund for at vurdere fordele og ulemper ved faldende realværdi af de forskellige afgifter i kronebeløb (herunder i forhold til grænsehandel og eksternaliteter).

I Formandskabets regneeksempler er det efter Finansministeriets opfattelse ikke omlægningen fra punktafgifter til indkomstskat, der styrker arbejdsudbuddet, men helt overvejende den samlede ændring i progressionen. I regneeksemplerne er arbejdsudbudsvirkningen som følge af et beskæftigelsesfradrag af samme størrelse som ved lavere mellem- og topskat. Det står derfor ikke klart om Formandskabet nu bifalder sammensætningen i de gennemførte skattnedsættelser.

Efter Finansministeriets skøn kan de deltagelseselasticiteter, som anvendes i regneeksemplerne, være i den høje ende, og effekterne af tiltag, der øger deltagelsesincitamenterne, kan derfor i nogle af eksemplerne være overvurderet. Der er, som det også fremgår af rapporten, brug for et bedre empirisk grundlag for disse analyser på danske tal, således at der bl.a. tages hensyn til den høje arbejdsmarkedsdeltagelse,

det relativt lave ledighedsniveau og den særlige danske arbejdsmarkedsmodel. Usikkerheden kunne nok begrunde lidt større tilbageholdenhed i det indledende konklusionsafsnit.

I kapitlet om Udflytning af arbejdspladser konkluderer Formandskabet, at outsourcing i begyndelsen af dette årti inden for fremstillingserhvervene kan opgøres til knap 4.000 jobnedlæggelser årligt, hvilket svarer til Finansministeriets skøn. Samlet kan udflytning derfor kun begrunde en meget lille del af de samlede jobnedlæggelser på ca. 260.000 jobs om året. Ny teknologi spiller – isoleret set – som anført af Formandskabet efter alt at dømmes en noget større rolle. Politikanbefalingerne, som skal ses som inspirationspunkter til det netop nedsatte udvalg om ”Livslang opkvalificering og Uddannelse”, hilses velkommen og vil indgå i drøftelserne. Rapporten indeholder overvejelser om fordelene ved at inddrage samfundsøkonomiske beregninger i tilrettelæggelsen af miljøpolitikken, så den i videst muligt omfang baseres på de mest omkostningseffektive virkemidler. Både hvad angår metodeudvikling, hvor rapporten lægger et godt fundament, og praktisk anvendelse må dette være fokusområde i de kommende år. Ligesom andre analyser, peger rapporten på, at der er et betydeligt effektiviseringspotentiale i vandsektoren. Med henblik på at indfri dette, har regeringen i efteråret 2003 iværksat et serviceeftersyn af vandsektoren, som vil munde ud i forslag til en fremtidig organisering og regulering af vandsektoren.

Danmarks Nationalbank

Formandsskabets konjunkturvurdering ligger på linje med andre vurderinger, hvor dansk økonomi befinder sig i et opsving drevet af en kraftig vækst i den indenlandske efterspørgsel. Dette bidrager til en vigende ledighed samtidig med, at arbejdsstyrken øges. De seneste nationalregnskabstal peger på en svagere vækst, men disse tal er usikre, idet de ofte revideres betydeligt. Det er naturligvis en forudsætning for den danske udvikling, at det internationale konjunkturbillede ikke svækkes markant.

Nationalbanken er enig med Formandsskabet i, at der ikke er behov for lempelser af finanspolitikken. Finanspolitikken må fastlægges på mellemlangt sigt med udgangspunkt i 2010 planen. Kortsigtede justeringer af finanspolitikken har ofte uheldige virkninger.

Det er åbenbart, at fastholdelsen af overskuddet på de offentlige finanser på 1½-2½ pct. af BNP må ledsages af strukturelle foranstaltninger. Her peges på, at manglen på nye initiativer i beskæftigelsespolitikken er bekymrende.

I forbindelse med diskussionen af lønkonkurrenceevnen i kapitel 1.4 berører man stort set ikke produktivitetsudviklingen. Hvordan kan det være, at lønningerne er

steget kraftigere end hos vore konkurrenter i en årrække, at den effektive kronkurs er steget, mens beskæftigelsesniveauet har været højt og senest atter stigende, og vi har haft et solidt (og stigende) overskud på betalingsbalancens løbende poster? Den kombination kunne godt fortjene et par ord med på vejen, og produktivitetsvæksten vil indgå, selv om det ikke er indlysende, hvad der er årsag, og hvad der er virkning.

Omkring punktafgifter bør det understreges, at nogle af disse er stærkt følsomme over for grænsehandel, og ændringer i de relative priser kan få betydelige konsekvenser. Dette gælder også for afgifter på pesticider. Ligeledes vil forbud på dette område få den stærkeste virkning, hvis der er tilsvarende forbud i vore nabolande.

Forslaget om fradrag for vedligeholdelse af egen bolig synes at være i modstrid med bestræbelserne for at udvide skattebasen for at få lavere skattesatser.

Synspunkterne omkring stabilitets- og vækstpagten er velvalgte, opgaven er klart at øge incitamentet til at konsolidere sig i gode tider og således undgå lempelser af finanspolitikken, som Tyskland og Frankrig gennemførte i 2001 og 2002.

At gennemføre undtagelser for visse udgifter, som investeringer vil øge de i forvejen betydelige opgørelsetekniske problemer. Hertil kommer, at ikke alle investeringer er lige gode til at styrke de fremtidige vækstmuligheder.

Forslaget om omsættelige underskudstilladelser er interessant, men kan være vanskeligt operativt.

Dansk Arbejdsgiverforening

Dansk økonomi er langsomt ved at komme ud af den afmatning, der har præget konjunkturerne igennem et stykke tid. Ikke mindst er der nu klare tegn på, at den private beskæftigelse stiger og ledigheden falder.

Den danske konkurrenceevne er under pres fra en meget lav udenlandsk lønudvikling. Hverken OECD eller EU-kommissionen forventer, at den udenlandske lønudvikling vil komme over 3 pct. årligt i de kommende år. Formandskabet står således noget alene med deres vurdering af, at den udenlandske lønstigningstakt gradvist vil stige til næsten 3½ pct. Set i lyset af usikkerheden om det internationale opsving er det helt afgørende, at forringelsen af konkurrenceevnen bringes til ophør.

Rapportens kapitel om udflytning viser, at udviklingen herhjemme er nært forbundet med udviklingen i de internationale konjunkturer og konkurrenceforhold. Sådan har det altid været, men både afhængigheden og mulighederne kan blive større i de kommende år.

Omkring 4-5.000 af den kvarte million job, der nedlægges hvert eneste år, skyldes i dag udflytning af arbejdspladser. Det er en udfordring, der sagtens kan mødes. Den stigende globalisering giver også mulighed for at skabe nye arbejdspladser på danske virksomheder, både i og uden for landet.

Det danske arbejdsmarked møder bedst udfordringerne gennem fleksibilitet, omstillingsevne og erhvervsrettet uddannelse.

De danske ansættelsesvilkår er fleksible, uden at det er gået udover effektivitet og tryghed på arbejdspladserne. Aftalesystemet har igennem en årrække lagt stadig mere ansvar for udviklingen ud på de enkelte arbejdspladser og har på den måde øget fleksibiliteten. Den største trussel er her de mange velmenende kræfter, som hele tiden vil bremse udviklingen gennem lovregulering – senest set i forbindelse forslaget om en bureaukratisk udvidelse af antallet af omsorgsdage.

Stigende internationalisering stiller krav til omstillingsevnen på arbejdsmarkedet. I diskussionsoplægget fremhæves de store grupper af ufaglærte som særligt udsatte fremover. Der er ingen grund til at svageliggøre brede grupper. Analyser fra DA's netop offentliggjorte Arbejdsmarkedsrapport viser, at mange ufaglærte har solidt fodfæste på arbejdsmarkedet. Det skyldes bl.a., at mange dygtiggør sig i voksen- og efteruddannelsessystemet.

Kvalifikationer spiller en central rolle for beskæftigelsesmuligheder og omstillingsevne på arbejdsmarkedet. Det vigtigste pejlemærke for alle dele af uddannelsessystemet bør være, at give eleverne de kvalifikationer, virksomhederne har behov for. Det bør være en helt central myndighedsopgave at sikre rammerne for et uddannelsessystem rettet mod arbejdsmarkedet.

Det gælder også på voksen- og efteruddannelsesområdet, hvor det er vores målsætning, at de igangværende 3-partsdrøftelser bør føre til en styrkelse af den del af indsatsen, der medvirker til omstillingsevnen på arbejdsmarkedet. Danmark er det land i verden, der investerer mest i voksen- og efteruddannelse – det gælder både virksomhederne og det offentlige. Måske er den største udfordring i virkeligheden, at sikre maksimal effekt af disse investeringer.

En væsentlig hindring for et højere uddannelsesniveau i Danmark er det faglige niveau i dagens folkeskole. Knap hver femte elev, der forlader folkeskolen, har så store læsevanskeligheder, at det ikke er muligt at gennemføre en ungdomsuddannelse. Det skal kunne gøres bedre, ikke mindst set i lyset af de mange ressourcer, der bruges på folkeskolen.

DA mener ligesom Formandskabet, at der stadig er uløste problemer på det danske arbejdsmarked. Problemerne knytter sig til udsigten til faldende arbejdsstyrke og stigende forsørgerbyrde. De knytter sig også til for svage incitamenters til at være i beskæftigelse, dygtiggøre sig og yde en ekstra indsats. Med udgangspunkt i Velfærdskommissionens arbejde ser DA frem til en åben og konstruktiv debat om hvilke initiativer, der skal til, for at forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet. Det vil, som Formandskabet også påpeger, bl.a. være relevant at undersøge, hvorvidt reguleringen af velfærdsydelser også er den mest hensigtsmæssige.

Landsorganisationen i Danmark

Landsorganisationen er overordnet set enig med de økonomiske vismænd i deres vurdering af den økonomiske situation samt udviklingen frem mod 2007. Udviklingen i 2004-2005 stemmer omtrent overens med bedømmelsen i LO's netop offentliggjorte prognose, *Øje på beskæftigelsen, november 2004*.

Formandskabet venter, at den offentlige beskæftigelse med en stigning på 9.000 personer i 2004, vil stå for hovedparten af fremgangen i beskæftigelsen i år. LO mener dog ikke, at denne stigning er realistisk. Nyligt offentliggjorte nationalregnskabstal for 3. kvartal 2004 viser et fald på 7.000 personer i den offentlige beskæftigelse.

LO vurderede i *Øje på beskæftigelsen, november 2004*, at den offentlige beskæftigelse vil vokse med 3.000 personer i 2004. Det kræver en nedgang i beskæftigelsen i den offentlige sektor på 1.000 personer i 4. kvartal, hvilket med den seneste udvikling er et mere sandsynligt forløb end en kraftig stigning. Det offentlige forbrug er endvidere faldet med 0,1 pct. i årets tre første kvartaler.

Samlet er LO enig i, at ledigheden vil være aftagende frem mod 2007, men med tidens økonomiske udsigter og regeringens økonomiske politik for øje, er det ikke LO's vurdering, at ledigheden vil komme under 160.000 personer i perioden frem mod 2007. Set med LO's briller, er det en alt for overdreven positiv udlægning af egne økonomiske fremskrivninger, når Formandskabet grundet relativt gunstige udsigter, ikke finder behov for yderligere lempelser af den økonomiske politik.

En aftagende økonomisk vækst, der i prognosens sidste år, forudses at blive på 1,7 pct. er efter LO's opfattelse ikke "relativt gunstig". Det afspejler sig også i Formandskabets vurdering af ledigheden, der ventes stabiliseret på knap 155.000 personer i 2006 og 2007, hvilket stadig er væsentligt over det hidtidige lavpunkt på godt 140.000 ledige, som var niveauet ved indgangen til 2002.

LO mener, at der er behov for en aktiv beskæftigelsesfremmende politik, som for alvor sætter gang i et bæredygtigt opsving. Regeringens økonomiske politik har indtil videre ikke haft tilstrækkelig effekt på beskæftigelse og ledighed, og ser heller ikke ud til at få det i årene fremover. Som Vismændene påpegede i deres forårsrapport, er skattelettelser ikke det bedste middel til at øge beskæftigelsen. Resultatet ses nu i form af et opsving, der fuser ud i øget import.

Modsat vismændene finder LO ikke, at ledigheden er tæt på sit strukturelle niveau. Vismændenes vurdering baserer sig ifølge LO's opfattelse på en alt for snæver indikator for den strukturelle ledighed. En direkte sammenligning af de danske lønstigningstakter med udlandets er mangelfuld, når der ikke tages højde for forhold som forskelle i beskæftigelsessituationen, produktivitetsudvikling mv. Dertil kommer, at vismændenes skøn over lønudviklingen ligger en anelse i overkanten, set på baggrund af forårets overenskomstresultater.

Formandskabet gentager kritikken af skattestoppet, der hindrer en fornuftig omlægning af skattesystemet, og plæderer for en ophævelse af skattestoppets nominalprincip, så punktafgifterne i stedet følger den generelle inflation og ejendomsværdiskatten stiger i takt med boligpriserne. LO er helt enig i Formandskabets kritik, og har samtidig noteret sig, at en sådan ophævelse er i overensstemmelse med det alternative skattestop, som oppositionen har spillet ud med.

LO finder det yderst relevant, at Formandskabet sætter fokus på virksomhedernes udflytning af arbejdspladser. LO er enig i, at der er potentielle gevinster ved outsourcing, og at det bør sikres, at faggrupper ikke kommer i klemme i denne proces. LO deler ligeledes vurderingen af, at det er et problem, at de kortuddannede får for lidt efteruddannelse, og tilslutter sig derfor målet om at tilskynde denne gruppe til at styrke uddannelsesindsatsen. Den nærmere fremgangsmåde på dette område må dog afvente de analyser og drøftelser, som føres i det nedsatte trepartsudvalg.

Vismændene fremhæver, at generelle beskæftigelsespolitiske tiltag til fordel for udsatte grupper på arbejdsmarkedet, også vil være relevante i forhold til outsourcing. LO tager dog afstand fra at lade satsreguleringen følge ufaglærtens lønninger. Andre grupper på arbejdsmarkedet bliver også ramt af ledighed. Dertil kommer, at kompensationsgraden er faldet i de senere år.

LO er derimod enig i, at skattelettelser i bunden vil øge gevinsten ved at tage arbejde. Det kan imidlertid være meget dyrt, hvis der skal ske mærkbare reduktioner. I så fald vil det være bedre at sænke aftrapningen i visse overførselssystemer. LO deler derudover Formandskabets vurdering af, at et sådant tiltag kan være problematisk på den måde, at det hæmmer incitamentet til uddannelse og opkvalificering.

Det er også LO's holdning, at løntilskud er en vej til at øge efterspørgslen efter kortuddannet arbejdskraft. Her må virksomhederne og fagbevægelsen sammen påtage sig et socialt engagement for at sikre et rummeligt arbejdsmarked. Aktuelt finder LO ikke behov for at ændre løntilskudsordningen, når den anvendes korrekt og målrettet.

Samlet er LO helt på linje med Formandskabet i vurderingen af, at mere uddannelse er den bedste måde at imødegå globaliseringens pres på arbejdsmarkedet. Det fokus må ikke glemmes i diskussionerne af de forskellige ordninger.

Endelig finder LO det også interessant, at Formandskabet har set nærmere på den danske vandressource og bl.a. foretaget analyser af påvirkningen af denne og forskellige metoder til regulering af bl.a. pesticidforbruget i landbruget. Trods metodiske problemer kan LO tilslutte sig, at der foretages overvejelser om økonomiske fordele og ulemper, når nye politiske initiativer overvejes på miljøområdet - som på andre områder.

LO deler Formandskabets opfattelse af, at man skal være varsom med at drage for håndfaste konklusioner af analyserne, men har ingen indvendinger mod forslagene om indførelse af sprøjtefri randzoner og afgifter på ukrudtsbekæmpelsesmidler. Derimod synes Vismændene at undervurdere fordelagtigheden ved øget omlægning til økologisk landbrug, når fordele som dyrevelfærd ikke er medtaget i analysen.

Dansk Metal

Denne rapport tager endnu engang mange centrale diskussioner op.

Dansk Metal finder især diskussionen om, hvordan vi klarer fremtidens demografiske udfordringer interessant. Rapporten viser fint, at Danmark kan vælge to veje - enten at spare kraftigt op eller alternativt justere, så vi kan klare fremtidens udfordringer og sikre, at flere kommer i beskæftigelse.

Dansk Metal mener, at man fra politisk side bør ændre på målsætningerne for den såkaldte 2010-plan. Skal vi sikre, at flere mennesker deltager på arbejdsmarkedet, er der behov for aktive investeringer i uddannelse og forskning - ikke en opsparingsstrategi.

Som også nævnt i kapitlet om udflytning af arbejdspladser er uddannelse vigtig - og bliver det i stigende grad i fremtiden.

Det er afgørende, at flere får en kompetencegivende uddannelse, men det er også vigtigt, at flere får mere efteruddannelse. Danmark har et af verdens mest fleksible arbejdsmarkeder, og skal vi fastholde denne position er uddannelse vejen.

Vismændene nævner en helt central udfordring, nemlig det at skaffe flere elev- og praktikpladser, så flere kan få en erhvervsuddannelse. Dansk Metal er helt enig i vigtigheden af dette, men deler ikke opfattelsen af, at der skal laves forskellige elevlønninger, når de er i praktik. Lige såvel som vi heller ikke mener, at SU'en skal være forskellig for unge mennesker, der studerer forskellige fag på universitetet. Systemet må indrettes så virksomhederne i højere grad motiveres til at lave et tilstrækkeligt antal praktikpladser – ikke ved at forringe vilkårene for at tage en uddannelse.

Med hensyn til efteruddannelse ser vi frem til det videre analysearbejde med arbejdsgiverne og regeringen. Det er uden tvivl helt afgørende både for ufaglærte og faglærte, at der er løbende gode tilbud om kvalificeret efteruddannelse.

En økonomisk styrkelse af forskning og hele uddannelsesområdet kunne også komme fra de 7 milliarder kroner, som staten går glip af frem til 2010 pga. indretningen af det nuværende skattestop. En ændring i lighed med det som Vismændene foreslår, kunne give flere midler til f.eks. Højteknologi Fondens og hele efteruddannelsesområdet. Det ville styrke dansk konkurrenceevne og dermed skabe beskæftigelse og vækst.

HK/Danmark

HK er enig med vismændene i, at det vigtigste svar på globaliseringen og den teknologiske udvikling er at løfte uddannelsesniveaet og sikre en løbende opkvalificering af arbejdsstyrken. Det gælder i særlig grad i forhold til de kortuddannede.

Der bør ske en grundig undersøgelse af, hvorfor kortuddannede deltager mindst i efteruddannelse, og hvad der kan tilskynde dem til at deltage mere.

Det bør understreges, at det ikke er nok at satse på efteruddannelse, hvis uddannelsesniveaet skal op. Der skal også skabes bedre rammer for, at ufaglærte og faglærte voksne kan videreuddanne sig til højere kompetenceniveauer.

Der gøres i den forbindelse opmærksom på, at videregående uddannelse omfatter både korte, mellemlange og lange uddannelser. I lyset af den forventede fremtidige efterspørgsel efter uddannet arbejdskraft er det væsentligt at pege på, at flere skal have mulighed for at tage en kort og mellemlang uddannelse.

HK deler vismændenes opfattelse af, at et tilstrækkeligt antal praktikpladser er en forudsætning for, at flere gennemfører en erhvervsuddannelse og opfordrer til en forstærket indsats. HK er dog ikke enig i behovet for mere fleksible elevløbninger. De er i forvejen lave, fordi eleven er under oplæring.

Vismændene foreslår at ændre satsreguleringen af dagpengene, således at reguleringen baseres på udviklingen i lønnen for ufaglærte i stedet for den generelle lønudvikling. HK mener ikke, at forslaget er hensigtsmæssigt, idet det udhuler den fine balance i den danske arbejdsmarkedsmodel mellem høj dagpengekompensation og fleksibilitet i adgangen til at ansætte og afskedige medarbejdere.

HK er enig i behovet for at analysere de erhvervs- og beskæftigelsesmæssige effekter af ordninger, der påvirker virksomheders beslutninger om udflytning af arbejdspladser.

Dansk Industri

Konjunktur og økonomisk politik

DI kan tilslutte sig Formandskabets syn på dansk og international økonomi. Den internationale vækst har været meget høj, men synes også at have toppet. Danmark har dog kun fået glæde af en beskedent andel af denne vækst på grund af den svage udvikling i især Tyskland og på grund af svækkelsen af dollaren samt en for høj dansk lønstigningstakt.

For de kommende år forventer DI ligesom formandskabet aftagende, men fortsat fornuftig vækst i den internationale økonomi. Men der er mange og betydelige usikkerhedsmomenter. Den internationale vækst vil muligvis aftage kraftigt og dermed tage al luft ud af det meget skrøbelige europæiske opsving.

DI kan helt tilslutte sig Formandskabets bemærkninger om, at en række europæiske landes problemer med for store offentlige underskud er selvforskyldte. Lande som Tyskland, Italien og Frankrig burde have gennemført en række reformer af deres arbejdsmarkeds- og pensionssystemer, der kunne have forhindret de nuværende budgetproblemer og skabt større dynamik i økonomierne. Det er fraværet af sådanne reformer, der har skabt budgetproblemerne og ført til en situation, hvor kun et meget stærkt internationalt opsving er i stand til at forhindre yderligere stigninger i ledigheden.

DI er ligeledes enig i, at det vil være meget forkert at ændre vækst- og stabilitetspagten, fordi en række lande er ude af stand til at overholde den. Når de nuværende problemer er løst, vil det dog være hensigtsmæssigt at skabe en ny pagt med mere

troværdige sanktioner og med væsentligt bedre mekanismer til at sikre disciplin i gode tider. Forslaget om omsættelige underskudstilladelser skal derfor hilses velkomment.

Formandskabet påpeger, at 2010-planen har bidraget til disciplin og troværdighed omkring finanspolitikken i Danmark, mens skattestoppet har betydet en påkrævet stram styring af de offentlige udgifter. Dette er DI helt enig i. Det er vigtigt, at finanspolitikken tilrettelægges med et længere sigt for øje, og budgetdisciplin i det offentlige er helt afgørende for en sund økonomisk udvikling.

Formandskabet peger på nogle uhensigtsmæssigheder omkring skattestoppet. For DI er det vigtigt at have et forståeligt og kontrollerbart skattestop, der sikrer budgetdisciplin. Dette er for DI væsentligere end den præcise udformning.

DI finder det afgørende at sænke personbeskatningen yderligere, så incitamenterne til at yde en aktiv indsats og til at uddanne sig forbedres. Det bliver endnu vigtigere i lyset af globaliseringen. DI lægger også stor vægt på, at skattelettelserne bør gøre det nemmere at tiltrække og fastholde højt uddannet arbejdskraft i Danmark. Dette taler for en lettelse af marginalsatserne frem for et forøget beskæftigelsesfradrag. Desværre er disse aspekter ikke medtaget i Formandskabets analyse.

Vismændene peger på, at sort arbejde kan bekæmpes ved at indføre fradragsret for udgifter til boligforbedringer. Et sådant fradrag foreslås finansieret via en forhøjelse af ejendomsværdibeskatningen. DI kan ikke støtte, at generelle skatter anvendes til at give direkte eller indirekte subsidier til bestemte erhverv.

Udflytning af arbejdspladser

Formandskabet har udarbejdet en udmærket analyse af globaliseringens udfordringer. DI finder, at globaliseringen i høj grad handler om, at det er lykkedes at skabe gode erhvervsforhold og høj vækst i en del af verdensøkonomien, der tidligere var præget af stagnation. Dette giver nogle helt enestående nye markedsmuligheder, som Danmark skal forstå at udnytte.

Det er vigtigt at få fortalt denne historie, inden man konstaterer, at de bedre muligheder for at drive erhvervsvirksomhed i en række lavtlønslande naturligvis også medfører, at dele af dansk produktion udflyttes til disse lande eller eventuelt bliver udkonkurreret af produkter fra disse lande.

Globaliseringen skaber behov for omstilling, men der er også nogle enestående nye muligheder at omstille sig til. Danmark skal forstå at omstille sig, så disse muligheder kan udnyttes. Det forudsætter, at de danske rammevilkår rustes til den globale

konkurrence, så danske virksomheder kan drage fordel af de nye globale markeds- og produktionsmuligheder.

Hvis omstillingen til de nye globale vilkår i øvrigt skal lykkes, er det vigtigt, at det altid kan betale sig at yde en ekstra indsats og at dygtiggøre sig. Her må Formandskabets anbefalinger af at ændre satsreguleringen hilses velkommen. DI finder dog, at det også er et meget væsentligt problem med et for ringe afkast af at dygtiggøre sig på grund af de alt for høje marginalskatter.

Opretholdelsen af et relativt højt, dansk niveau for lønomkostninger stiller krav om, at vi har en høj produktivitet, hvilket stiller krav om tilstrækkelige investeringer i viden, knowhow og fysisk kapital. Store investeringer i forskning, udvikling og uddannelse er helt afgørende for, om vi vil klare os godt i fremtiden. Det bør imidlertid ikke glemmes, at personer med en relativt svag uddannelsesbaggrund kan sikres en høj produktivitet via en tilstrækkelig indsats af højproduktiv, fysisk kapital.

Opkvalificering af arbejdsstyrken er helt afgørende, hvis Danmark i fremtiden skal være et attraktivt land at drive virksomhed i. Danmark står uden tvivl over for store udfordringer i at sikre, at vi ikke sejles agterud i videnkapløbet. Det stiller krav til vores uddannelsessystem om at sikre vore børn og unge kompetencer på et højt kvalificeret niveau, uanset hvor i uddannelsessystemet de befinder sig, men lige så vigtig er kompetenceudviklingen hos de mennesker, som allerede er indtrådt på arbejdsmarkedet.

Heldigvis har virksomhederne for længst set behovet for kvalifikationsopbygning og kvalifikationsudvikling og lægger et stort engagement i at sikre denne. Der bruges mange både offentlige og private ressourcer på voksen- og efteruddannelse. Et betydeligt offentligt engagement er påkrævet, idet de kvalifikationer, der opbygges, som hovedregel også kan anvendes i andre virksomheder eller brancher. Der er ikke brug for flere ressourcer til området, men derimod en målretning og effektivisering af anvendelsen af de offentlige midler, der kan sikre den nødvendige kompetenceopbygning. Samtidig er der behov for et større personligt engagement, så den enkelte også tager ansvar for egen læring.

DI finder endvidere, at der er behov for at øge det faglige niveau i folkeskolen, således at flere bliver i stand til at gennemføre en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse.

For DI's kommentarer om Vismændenes konklusioner i relation til Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene (IFU) henvises til dokumentet "Det Økonomiske Råds rapport og IFU".

Natur og miljø

DI hilser Formandskabets analyser på miljøområdet velkommen. Det er vigtigt, at der sættes fokus på miljø ud fra en økonomisk vinkel.

DI kan tilslutte sig Formandskabets anbefalinger af en ændret organisering af vandsektoren. Der er behov for en generel effektivisering og oprydning i kommunernes kasket-roderi samt en udvidelse af området for privat, erhvervsmæssig aktivitet.

Landbrugsraadet, Dansk Landbrug og Danske Andelsselskaber

Aktuel økonomisk politik

Diskussionsoplægget tegner et meget positivt billede af udsigterne for dansk økonomi. Vi hæfter os ved udsigterne til, at ledigheden falder til 155.000 i prognoseperioden. Hertil kommer, at den lave ledighed tilsyneladende ikke presser inflationen faretruende op. Vores bekymring knytter sig alene til de fortsat høje danske lønstigninger, idet de øvrige pile tilsyneladende peger i den rigtige retning: Det er yderst positivt, at skattestop og voksende overskud på de offentlige finanser kan ske sideløbende. Det vidner om stram disciplin i den offentlige udgiftstyring. Hertil kommer det kolossale overskud på betalingsbalancen. Der er grund til at rose den siddende regering for disse resultater.

Den gunstige økonomiske situation og det høje skattetryk betyder, at mange borgere har vanskeligt ved at se behovet for reformer.

Men det er klart en fordel for os alle sammen at komme i gang med reformerne. Jo tidligere jo bedre. Velvidende at velfærdskommissionen lige nu arbejder med disse forhold, så synes jeg godt, vi fra Det Økonomiske Råd kan sende signalet om, at vi nu er i en økonomisk situation, som gør det yderst gunstigt at gennemføre reformer.

Når det ikke har været politisk muligt at gennemføre større reformer på arbejdsmarkedet og pensionsområdet, så skyldes det nok, at reformerne alene fremstår som forringelser af velfærdssamfundet, uden at borgerne får noget til gengæld. Med den situation, vi står i nu, er der flere muligheder for at ledsage reformer af skattelettelser, så reformerne ikke fører til større ulighed i samfundet, og så borgerne får en kompensation for nogle af de forringelser, reformerne kan påføre dem.

Derved kan vi vælge en kombination af opsparings- og tilpasningsstrategien og samtidig øge opbakningen til reformerne i befolkningen. Men en sådan strategi kræver handling nu.

Anbefalinger vedrørende udflytning af arbejdspladser

Vi er enige i, at udflytning hidtil kun har haft marginal betydning for beskæftigelses-situationen i Danmark. Det kan endda i det samlede billede være vanskeligt at afgøre, om påvirkningen har været positiv eller negativ. Mange arbejdspladser i Danmark ville være borte, hvis virksomhederne ikke i tide havde udflyttet eller outsourcet dele af produktionen. Det er en uomgængelig og endda ønskelig effekt af liberalisering, internationalisering og globalisering af verdensøkonomien.

Situationen i landbrugssektoren illustrerer med al ønskelig tydelighed problemerne med den gordiske knude, som er bundet af høje sociale ydelser, høj skat på selv lave arbejdsindkomster og deraf følgende relativt høje lønninger.

Der har derfor været åbenlyse vanskeligheder med at få herboende ledige arbejdstagere til at tage arbejde i jordbrugssektoren. Forskellen på dagpenge og løn har ikke givet noget incitament. Derfor bliver årligt over 3.000 jobs af kortere eller længere varighed udført af udlændinge. Det være sig praktikanter fra en række lande, udprægede sæsonarbejdere til bær- og frugtplukning fra alle øvrige EU-lande samt siden 1. maj almindelige arbejdstagere fra de nye EU-lande.

Alligevel er en stor del af disse jobs truet af udflytning, fordi de samme jobs udføres til en langt lavere betaling i stort set alle andre lande omkring os, indbefattet Tyskland, Holland og Belgien. Den lavere betaling skyldes ikke mindst, at man netop i disse lande har indført lignende ordninger, som der tales om i rapporten. Helt typisk er det, at sæsonarbejdskraft i jordbrugssektoren fritages fra betaling af sociale bidrag, både fra arbejdstagere og arbejdsgivere. Og i mange tilfælde kan sæsonarbejde foregå hele året rundt.

Faktum er altså, at vores lønniveau i forhold til de sociale ydelser er for lavt til at tiltrække herboende ledige, men det er for højt til, at vi kan konkurrere med produktion i omkringliggende lande, bl.a. fordi der her gives statsstøtte til at nedbringe lønomkostningerne.

Vand og natur

Landbruget deler betragtningerne om, at grundlaget for de gennemførte handlingsplaner på landbrugsmiljøområdet har været utilstrækkeligt. Vi har igen og igen påpeget, at der bør foretages en afvejning af samfundets fordele og ulemper ved produktionen, det indebærer bl.a. en kvantificering og værdisætning af miljø- og natur-effekterne. Så meget desto mere er det skuffende, at Det Økonomisk Råd falder i samme grøft. Det konkluderes jo, at en reduktion af landbrugets kvælstofoverskud kan nås billigere ved økonomiske styringsinstrumenter frem for de nuværende administrative virkemidler. Dvs. der ses bort fra,

- at kvælstofoverskuddet ikke er synonymt med belastningen af vandmiljøet,
- at langtidseffekten på afgrødeudbytterne ikke er reflekteret,
- at effekten på dyrevelfærden ikke er inddraget og
- at de afledte effekter på landbrugets forsynings- og forarbejdningsled er udeladt.

Ved den konkrete analyse af pesticidafgifter, sprøjtefri randzoner og omlægning til økologisk brug for at øge bestanden af markfugle og reducere belastningen af grundvandet savnes der større ydmyghed i konklusionerne. Der er især fire forhold, som bør fremhæves:

For det første er det yderst kritisabelt, at den løbende evaluering af pesticider ikke er indeholdt i basisfremskrivningen. De mest skadelige pesticider erstattes jo hele tiden af mindre skadelige, og det vil fortsætte frem mod 2015. Denne effekt kan allerede spores i dag, idet de hyppigste pesticidfund i grundvandet stammer fra pesticider, som ikke længere anvendes. Landbrugets bidrag til belastningen af grundvandet i 2015 vil derfor være mindre end det, der fremgår af basisfremskrivningen.

For det andet anføres det betænkelige i at overføre udenlandske værdiansættelser af miljøforbedringer til danske forhold, hvilket erhvervet er helt enig i. Ikke desto mindre overføres resultater fra udlandet i vidt omfang, når det gælder sikring af grundvandet. Der er endvidere uklart om værdiansættelsen er knyttet til nitrat eller pesticider. Begge kilder indgår i grundlaget for værdisætningen.

For det tredje er der stor usikkerhed om, hvilken natureffekt, der belyses. Der anføres, at det er biodiversiteten, som indgår i analysen, men tilsyneladende omhandler det ikke mangfoldigheden af arter, men bestanden af de respektive arter. Truslen mod en arts overlevelse må selvsagt have en højere værdi end en bestandsreduktion.

For det fjerde vil landbrugsarealet i 2015 være væsentligt mindre som følge af skovrejsning, vådområder, byudvikling og infrastruktur ligesom EU-reformen fra 2003 vil medføre en betydelig ekstensivering. Vandrammedirektivet og Habitatdirektivet vil ligeledes sætte sine spor i landskabet. Denne betragtelige forandring må ligeledes forventes at medføre ændringer i befolkningens præferencer. I takt med at natur og skov beslaglægger en større andel af arealerne, må befolkningens behov for natur-elementer i agerlandet forventes at aftage. Det forhold er ikke afspejlet i diskussionsoplægget.

I øvrigt er der fejl i beskrivelsen af behandlingshyppigheden, idet den i 2003 ikke var 2,33 som angivet, men 2,17. De 2,33 gælder ved den nye opgørelsesmetode, men da målopfyldelsen og de 2,04 er knyttet til den gamle opgørelsesmetode, bør tallet for 2003 være umiddelbart sammenlignelige. I betragtning af, hvilke andre

tunge spørgsmål, der ligger vedr. miljøet (Kyoto, Vandrammedirektiv m.v.) er det for snævert, at rapporten fokuserer så entydigt på pesticidanvendelsen.

Endelig skal det bemærkes, at beskrivelsen af landbrugets hidtidige indsats ikke giver landbruget den kredit, som vi har fortjent. Siden 1985 er

- kvælstofoverskuddet fra mark er faldet med 44 pct.,
- fosforoverskuddet fra mark er faldet med 58 pct.,
- forbruget af bekæmpelsesmidler målt i aktivstof er faldet med 60 pct. og
- bekæmpelsesintensiteten målt i behandlingshyppighed er faldet med 32 pct.

Disse landvindinger burde fremgå klart. I øvrigt bør det fremgå, at når målsætningen i NPO-handlingsplanen, VMP I og Bæredygtigt landbrug ikke er nået, skyldes det alene utilstrækkelig indsats fra statens side. Landbruget har efterlevet de pålagte restriktioner.

Handel, Transport og Serviceerhvervene

Kapitel I. Konjunkturvurdering

Vækstskøn (BNP-vækst i pct.)	HTS	DØR
2004	2,3	2,5
2005	2,4	2,3

HTS deler formandskabets forventninger til den økonomiske vækst i 2004 og 2005. HTS forventninger til væksten i år er en anelse mindre pga. lavere forventninger til eksporten. HTS vurderer, at nettoeksporten vil bidrage positivt til væksten næste år, mens formandskabet ikke mener det sker før i 2006. Forskellen skyldes at HTS forventer en mindre importvækst end Rådet forventer.

HTS forventer en stigning i beskæftigelsen i serviceerhvervene i 2005 på hele 14.000, mens Rådet kun regner med en vækst på 8.000 personer. Vores optimisme skyldes først og fremmest en forventning om højere privatforbrug og international vækst. Vi er enige i vurderingen af den samlede vækst i beskæftigelsen på 15.000, og skønnet for ledigheden i 2004 og 2005.

HTS deler formandskabets vurdering af, at der ikke er behov for yderlige finanspolitiske lempelser. På den anden side mener vi heller ikke, at der er behov for finanspolitiske stramminger. Den langsigtede finanspolitiske udfordring bør løses gennem fastholdelse af overskuddet på de offentlige finanser kombineret med reformer på arbejdsmarkedet. Reformerne skal omfatte en højere tilbagetrækningsalder. Det er i

den forbindelse oplagt at lade en ny 2010-plan opstille helt konkrete pejlemærker og anvise midlerne til indfrielse af disse mål.

Vi har i HTS lært at elske skattestoppet fordi det har vist sig at være det hidtil bedste styringsinstrument af den offentlige udgiftsvækst. Der er fortsat et behov for skatte- og afgiftsomlægninger, men det burde være muligt indenfor rammerne af skattestoppet. Senest er det sket i forbindelse med finanslovsaftalen for 2005 (ølafgifter mv.) og omlægningen af selskabsbeskatningen. HTS anbefaler en fortsættelse af skattestoppet, ikke mindst set i lyset af de forestående omlægninger af kommuner og amter, som sandsynligvis vil øge udgiftspresset.

HTS er imod formandskabets forslag om øget boligbeskatning, men for formandskabets tidligere anbefaling af en afregulering af det danske boligmarked. En afregulering vil øge mobiliteten og fleksibiliteten på arbejdsmarkedet. HTS finder en fradragret for udgifter til vedligeholdelse administrativ tung, bl.a. fordi kvitteringer i givet fald skal gemmes helt frem til salget af boligen - måske 30 år senere.

Den sorte økonomi udspringer af det høje skattetryk og at risikoen for at blive opdaget er lav. En øget kontrolindsats er derfor afgørende. Gør-det-selv arbejde fremstilles i rapporten som et problem, men det er virkeligheden blot en naturlig og helt lovlig konsekvens af, at man i dag skal arbejde i 4-5 timer for at betale en håndværker for én times arbejde. Hvis man beskatter afkast af ejerboliger kommer man uundgåeligt til også at beskatte værdien af de forbedringer man selv har skabt.

Kapitel II Udflytning af arbejdspladser

Formandskabets analyse af udflytningen af arbejdspladser er meget relevant. HTS har lavet lignende analyser, som understøtter konklusionerne i rapporten. Rapporten når blandt andet frem til, at det årlige antal jobnedlæggelser der kan henføres til at outsourcing, kun er omkring 4.000, og at globalisering således kun har en mindre betydning for det samlede antal jobnedlæggelser på 260.000 om året. Dette er et væsentligt indspark i den offentlige debat, som mediemæssigt primært har omhandlet de negative beskæftigelseskonsekvenser af globalisering.

HTS vurderer, at Danmark med den nuværende erhvervs- og uddannelsesstruktur har et væsentligt bedre udgangspunkt i forhold til en lang række lande, men vi er enige med formandskabet i behovet for strukturelle ændringer. Udover de grundlæggende færdigheder er det afgørende, at fremtidens arbejdskraft også behersker færdigheder som fleksibilitet og omstillingsparathed.

Der ligger en særlig opgave i at sikre den løbende opkvalificering af arbejdsstyrken. Fra HTS side vil vi gerne understrege, at *"Trepartsudvalget om livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet"*, rent faktisk i øjeblikket vurderer

forskellige finansieringsmodeller. Vi ser gerne, at man afventer udvalgets konklusioner inden man tyr til hurtige politiske løsninger.

I forbindelse med de seneste overenskomstforhandlinger har organisationerne allerede selv taget fat i problemet og har i en lang række overenskomster indført en ubetinget ret for lønmodtager til op til 14 dages betalt AMU-uddannelse i opsigelsesperioden.

HTS er i princippet ikke imod tanken om en uddannelseskonto, problemet er som så ofte før, hvem der skal betale til kontoen. Hvis arbejdsgiver tvinges til at betale bliver det blot endnu et omkostningsfordyrende element, som svækker virksomhedernes konkurrenceevne.

Når det gælder det aktuelle problem med manglende elev- og praktikpladser deler vi Formandskabets opfattelse af, at fleksible elev- og lærlingelønninger vil kunne skabe bedre balance mellem udbud og efterspørgsel. Resultatet af de seneste overenskomstforhandlinger blev imidlertid det stik modsatte.

Formandskabet opstiller tre forslag til hvorledes efterspørgslen efter kortuddannede kan øges.

Satsregulering

Formandskabet foreslår at bryde dagpengenes binding til den generelle lønudvikling på det private arbejdsmarked, ved at lade satsreguleringen følge ufaglærtets lønninger. HTS er enig i at en ændret beregning af satsreguleringsprocenten vil kunne styrke lønfleksibiliteten blandt de beskæftigede.

Skattelettelser i bunden

HTS er enig i, at der skal være en større økonomisk gevinst ved at være i arbejde. Den seneste skattereform, har styrket incitamentet til at være beskæftiget. Incitamentet kan imidlertid blive endnu større hvis dagpengebeløbet automatisk falder efter en vis periode. HTS mener, at den næste skattereform bør prioritere en reduktion af marginalskatten for de højere indkomster, dels pga. den høje arbejdsudbudseffekt, dels som svar på den internationale konkurrence om veluddannet arbejdskraft.

Løntilskud

HTS er skeptisk overfor alle former for løntilskud, men er folk først på vej ud af arbejdsmarkedet f.eks. i forbindelse med en virksomhedslukning, er det samfundets opgave at hjælpe folk videre. Løntilskudsordningerne bør kun anvendes som sidste udvej og de forvridende effekter bør begrænses.

Erhvervsstøtte

Formandskabet påpeger, at det er svært at udpege fremtidens vinderbrancher, og at en selektiv erhvervsstøtte derfor er uhensigtsmæssig. HTS deler synspunktet og lægger derfor vægt på at ressourcerne rettes mod at sikre Danmark det bedste uddannelsessystem og attraktive vilkår for forskning.

Kapitel III. Vand og natur

Formandskabet har med analysen om vandforsyningsselskaber leveret solide argumenter for hvordan vandproducerende selskaber kan effektiviseres ved at overlade endnu flere opgaver til private – enten gennem privatisering eller udlicitering. Målestokskonkurrencen kan, som en begyndelse, være et godt instrument til at forhindre dannelsen af nye monopoler. HTS deler anbefalingen om at afskaffe hvile-i-sig-selv-princippet, da det svækker incitamentet til at minimere omkostningerne ved produktionen.

Dansk Handel & Service

Konjunkturvurdering

Formandskabets vurdering af konjunktursituationen ligger på linie med den vurdering Dansk Handel & Service har af den danske økonomi. Det forbrugsdrevne opsving er godt i gang og alt tyder på, at det vil fortsætte i 2005. Denne optimistiske vurdering knytter sig ikke mindst til situationen på arbejdsmarkedet, som nu for alvor synes at være vendt, hvilket tallene for beskæftigelsen i 3. kvartal dokumenterer. Den seneste beskæftigelsesfremgang er især sket i servicesektoren, hvilket er et udtryk for, at Danmark efter et par svage år nu igen er tilbage på den mere langsigtede trend, hvor stort set hele stigningen i den private beskæftigelse vil ske i serviceerhvervene.

Dansk Handel & Service kan kun dele formandskabets betragtninger og bekymringer om udviklingen i den danske økonomi i forhold til 2010-planen. Trods den øjeblikkelige stærke konjunkturudvikling, er der desværre ingen tvivl om, at målene i 2010-planen ikke kan opfyldes uden markante strukturpolitiske tiltag – ikke mindst på arbejdsmarkedsområdet. Vi kommer ikke uden om at foretage væsentlige ændringer på store områder som tilbagetrækningsordningerne, dagpengesystemet og beskatningen af arbejdsindkomst for at sikre den nødvendige vækst i beskæftigelsen, der skal til for at fastholde den fremtidige velfærd. De nødvendige reformer tager tid at implementere, og det vil derfor være fornuftigt, hvis regeringen nu sætter nye pejlemærker for årene efter 2010.

Skattestoppet har utvivlsomt haft en sund og nødvendig disciplinerende effekt på de offentlige udgifter. Alligevel har Dansk Handel & Service fra starten opponeret mod

skattestoppets konkrete udformning, da det indebærer en cementering af en forældet og uhensigtsmæssig skattestruktur. Derudover trækker nominalprincippet skattesystemet i en yderligere uhensigtsmæssig og tilfældig retning, der reelt medfører, at beskatningen af arbejdsindkomst kommer til at udgøre en stadig større andel af den samlede beskatning. Dansk Handel & Service støtter derfor forslaget om at ophæve nominalprincippet og i stedet bruge merprovenuet til at nedsætte skatten på arbejdskraft – en nedsættelse der burde falde på topskatten.

Udflytning af arbejdspladser

Dansk Handel & Service vil gerne kvittere for valget af dette temakapitel. Formålet med kapitlet er ”at belyse outsourcing kvalitativt og kvantitativt og undersøge, om der er kan påvises effekter af outsourcing på løndannelsen og beskæftigelsen”. Det er særdeles relevant i disse år, hvor outsourcing-tendensen uden tvivl er for opadgående, også selvom det endnu er vanskeligt at dokumentere i statistikken.

Dansk Handel & Service er derimod ikke enig i den meget defensive tilgang til temaet, som delvist præger analyserne og i udpræget grad de politiske forslag sidst i kapitlet. Der fokuseres meget på truslen mod den dårligst kvalificerede del af arbejdsmarkedet, som den stigende internationale konkurrence fører med sig. Derimod er der ikke den store fokus på de udfordringer og muligheder, som den højst kvalificerede del af arbejdsmarkedet står over for.

Kilden til denne defensive tilgang er, at Formandskabet ser bort fra nogle af de grundlæggende elementer i det globale erhvervsbillede ved alene at fokusere på den omkostningsstyrede globalisering. Derved negligeres den vidensøgende globalisering, hvor den globale konkurrence på viden medfører, at virksomhederne søger mod de områder, hvor viden er bedst tilgængelig i form af stærke innovations- og videnmiljøer.

Den omkostningsstyrede globalisering er naturligvis fortsat relevant, men det er vigtigt at være opmærksom på, at den ikke står alene, og at den vidensøgende globalisering fremover vil fylde mere og mere. Hvis man udelukkende fokuserer på problemstillingerne for den lavtkvalificerede arbejdskraft, er der risiko for, at man mister konkurrencekraft i de mest værdiskabende erhverv.

Den tiltagende tendens til outsourcing stiller store krav til en bred vifte af politikområder. Det gælder f.eks. arbejdsmarkeds-, uddannelses-, forsknings- og skattepolitikken - områder, der også behandles i kapitlets anbefalingsafsnit. Et gennemgående tema er her behovet for en øget indsats for at opkvalificere arbejdsstyrken startende helt fra grundskoleniveauet og videre op i uddannelsessystemet, hvilket Dansk Handel & Service er meget enige i.

Derimod er det ikke Dansk Handel & Service' holdning, at det primært er en samfundsmæssige opgave at støtte den ufaglærtes efteruddannelse og opkvalificering, mens personer med lang videregående uddannelse i langt højere grad skal fundere deres efteruddannelse via overenskomstsyste­met. Udgangspunktet bør være, at alle på arbejdsmarkedet har ret til efteruddannelse. Det vil i realiteten være decideret skadeligt, hvis samfundet ikke også - og måske tilmed i særlig grad - fokuserer på de højtuddannede. Desuden bør det bemærkes, at overenskomstdækningen af netop de beskæftigede med en lang videregående uddannelse stort set ikke eksisterer i DA-regi.

Formandskabet foreslår oprettelsen af individuelle uddannelseskonti. Man skal her være klar over, at der er mange barrierer for deltagelse i voksen- og efteruddannelse især blandt de kortuddannede. Det kan være familiemæssige barrierer, modvilje mod at tage uddannelse, manglende lyst til at investere tid og kræfter i sin egen udvikling mv. Derfor er der fare for, at en personlig uddannelseskonto ikke fører til noget.

Skal man have uddannelseskonti, skal det være konti, som virksomheden er forpligtiget til at anvende og selv disponerer over. Det binder efteruddannelsen til det virksomhedsrelevante og giver samtidig virksomheden et incitament til at påbegynde en strategisk kompetenceudvikling. På arbejdsmarkedet findes der allerede aftaler om virksomhedsbaserede uddannelseskonti, men den egentlige effekt af disse, kan dog ikke konstateres endnu.

Et eksempel på formandskabets defensive holdning til globaliseringen og den deraf følgende ensidige fokus på de ufaglærtes og kortudannedes situation kan ses i tanker­ne vedrørende skattelettelser i bunden af skatteskalaen. Udover at være en dyr løsning, vil en nedsættelse af bundskatten ikke fremme incitamentet for den enkelte til at udvikle sig innovativt. Derfor er det i stedet nødvendigt, at topskatten reduceres, da det reelt er en skat på viden. For et land som Danmark, der netop skal basere sin økonomi og velfærd på innovation og værditilvækst, vil der ikke være noget mere skadeligt, hvis opkvalificering ikke bliver det fundamentale for arbejdsmarkedet.

Finansrådet

Finansrådet er enig i Det Økonomiske Råds vurdering af dansk og international økonomi. Der er mange gode takter i dansk økonomi. Stigende vækst, større privatforbrug, høj eksport og fortsat overskud på de offentlige finanser for blot at nævne et par stykker. Det pæne billede af dansk økonomi understreges af en fortsat faldende ledighed. Det er positivt, at Danmark har formået at vende økonomien i en situation

med beskeden vækst i det øvrige Europa. Regeringen fik timet forårspakken og bør høste anerkendelse for, at dansk økonomi er inde i en sund og stabil udvikling.

Det pæne øjeblikks billede af dansk økonomi ændrer imidlertid ikke ved, at vi også står over for en række udfordringer - først og fremmest på grund af det stigende antal ældre. Formandskabet understreger korrekt, at Danmark fortsat har et problem med den finanspolitiske holdbarhed, men at der ikke blandt økonomer er fuld enighed om omfanget. At vi ikke kender omfanget bør imidlertid ikke resultere i en laden stå til. Vi ved, der er et problem. Og vi ved, der ikke blot er tale om et forbigående problem. Det må vi derfor tage højde for og indrette økonomien efter. Gældsnedbringelse og opsparing kan ikke gøre det alene.

Finansrådet er enig med Formandskabet i, at 2010-planen har spillet og stadig spiller en vigtig disciplinerende rolle i dansk politik, og vi er også enige i, at der er behov for nye hensigtsmæssige pejlemærker. Men 2010-planen er gået hen og blevet en spændetrøje, som bevirker, at man afstår fra ellers hensigtsmæssige reformer. I Finansrådet har vi respekt for det overordnede mål om at sænke den offentlige gæld, men i øjeblikket er der vigtigere problemstillinger, som presser sig på. Således virker de høje marginalsatser som en afgørende hæmsko for den vidensbaserede og innovative økonomiske udvikling, som skal sikre, at dansk økonomi også på længere sigt hører til blandt verdens bedste.

Tiden er derfor inde til at foretage et såkaldt strategiskift, hvor fokus flyttes fra gældsnedbringelse til det Formandskabet kalder en tilpasningsstrategi med gradvise reformer. Et sådant skift muliggør de nødvendige reformer af skattesystemet, men betyder også, at der skal tages fat på reformer af arbejdsmarkedet og pensionsområdet. Det er i den forbindelse værd at bemærke, at Formandskabet denne gang har udarbejdet analyser, der tydeligt viser, at en lettelse af mellem- og topskatten vil øge erhvervsdeltagelsen på grund af fravalg af efterløn. En lettelse af de høje marginalsatser er således også et godt og brugbart tiltag til at øge tilbagetrækningsalderen, hvilket er nødvendigt som led i strategiskiftet.

En markant reduktion af marginalsatserne vil – på trods af det begrænsede provenutab det indebærer – på kort sigt kunne hævdes at være i modstrid med en gældsnedbringelse. På længere sigt vil det imidlertid have en større og mere permanent gavnlig effekt også på de offentlige finanser. Med en stædig fastholdelse af 2010-planens målsætninger ender det med, at vi reelt stiller de fremtidige generationer svagere. Gælden kan meget vel være nedbragt, men til hvilken nytte, hvis Danmark reelt er sat af i det internationale videnskapløb?

Skattestoppet har - som sagt mange gange før - gode egenskaber. Det har medvirket til en generel accept af, at skatterne i Danmark har nået et uacceptabelt højt niveau, og givet en sikkerhed for at skatterne ikke kan stige yderligere. Samtidig har det

virket som en effektiv budgetdisciplinerende faktor. Men som det også gælder for 2010-planen, må det ikke blive en spændetrøje i forhold til muligheden for at gennemføre ellers nødvendige reformer. Et i øjenfaldende eksempel på det er desværre en ellers oplagt forenkling af aktieavancebeskatningen.

Udover at være en bagstopper for hensigtsmæssige omlægninger af skattesystemet kritiserer Formandskabet skattestoppet for at udhule de offentlige finanser via en fastfrysning af punktafgifterne og ejendomsværdibeskatningen (nominalprincippet). Når en ophævelse af nominalprincippet indenfor rammerne af finanspolitisk holdbarhed kan muliggøre en sænkning af topskatten med 5,8 pct. point og samtidigt øge beskæftigelsen svarende til 8.000 personer, bør det vække til eftertanke.

Det er ærgerligt Formandskabet begrænser beregningerne af indkomstskattelettelserne til et råderum på 4 mia. kr. Man kunne for eksempel have kombineret beregningen med det råderum, der ville komme, hvis man ændrede i dagpengesystemet, så satsreguleringen i stedet kommer til at følge de ufaglærtes lønninger, som det foreslås andetsteds i rapporten, eller hvis ambitionerne for gældsafvikling mindskes – som led i et skift i retning af en tilpasningsstrategi – frem for den nuværende opsparringsstrategi.

I Finansrådet er vi i øvrigt af den overbevisning, at Formandskabets estimater undervurderer effekterne af en lettelse af mellem- og topskat. Analyserne afspejler et alt for statisk billede. Det er for eksempel misvisende, at der ikke er taget højde for virkningerne på hverken uddannelse - eller migrationsmønstret, hvilket Formandskabet selv påpeger. Begge faktorer vil efter Finansrådets mening resultere i, at mellem- og topskattelettelserne er mere selvfinansierende. Omvendt kan Finansrådet støtte Formandskabet i synspunktet om, at en sænkning af bundskatten har uhenigtsmæssige effekter – ikke kun på incitamentet til at arbejde, men også i forhold til uddannelsesvalg mv.

Finansrådet står undrende over for Formandskabets forslag om at indføre fradragsret alternativt yde et tilskud til vedligeholdelse af egen bolig. Forslaget, der har til hensigt at støtte regeringens bekæmpelse af sort arbejde, er ikke en farbar vej. Der er ingen grund til at komplicere skattesystemet yderligere. I en situation med lav arbejdsløshed, vil et sådant fradrag/tilskud endvidere skabe risiko for lønpres, ligesom der vil blive brugt betydelige offentlige midler på vedligeholdelsesarbejder, der under alle omstændigheder ville blive udført. Formandskabet fremfører da også selv andre steder i rapporten, at selektiv erhvervs politik ikke er nyttig. Ifølge vores opfattelse i Finansrådet er forslaget om fradrag/tilskud ren symptombehandling, hvor den virkelige kur er en reduktion af de høje marginalsatter, som også over for omfanget af sort arbejde vil være et godt og rigtigt instrument.

Udfordringerne for Danmark kobles også sammen med globaliseringen og udflytningen af arbejdspladser. Det Økonomiske Råds Formandskab afdramatiserer på fornuftig vis de negative virkninger af globaliseringen. Det gøres klart, at der fortsat vil ske en vis udflytning af arbejdspladser, men at den set i lyset de årlige jobnedlæggelser og joboprettelser er af begrænset omfang for nærværende. Finansrådet kan nikke hertil. Outsourcing er – som Formandskabet også påpeger - en form for international arbejdsdeling, hvor ressourcerne anvendes mere effektivt, og derfor giver en gevinst til samfundet. Det er en gevinst, vi gerne skal have del i. Danmark bør lægge en klar fremadrettet strategi for at få fuld glæde af globaliseringens muligheder. Her bør især uddannelse være det helt primære fokus. Det er afgørende at få højnet uddannelsesniveaut og opkvalificeret arbejdsstyrken. Også her vil en lettelse af de høje marginalsatser være et fremsynet tiltag. Det skal gøres attraktivt at blive i Danmark, at tage til Danmark og at udvikle ideer i Danmark. Det er afgørende for Danmarks fremtid, at vi indtager en offensiv og aktiv rolle frem for at læne os tilbage med en mere defensiv attitude, der kan blive fatal.

Det er derfor ikke nok at se på, hvad vi kan gøre, hvis det går galt, som Formandskabet for eksempel gør med forslagene til at øge efterspørgslen efter kortuddannet arbejdskraft. Hverken forslaget om løntilskud til de svagest stillede eller skattelettelser i bunden bør nyde fremme. Som vismændene selv anfører, vil skattelettelser i bunden føre til et mere progressivt skattesystem, hvilket vil hæmme incitamentet til uddannelse og opkvalificering, som netop er, hvad der er brug for. Løntilskuddet vil indebære en risiko for, at ordinær arbejdskraft skal konkurrere med støttet arbejdskraft på ulige vilkår. Igen en form for selektiv erhvervs politik, der må frarådes. Derimod kan der i andre sammenhænge arbejdes videre med Formandskabets idé om at ændre i dagpengesystemet, så satsreguleringen i stedet kommer til at følge de ufaglærtes lønninger. Finansrådet er enig med Formandskabet i, at det kan give en øget lønflexibilitet og modvirke en tendens til stigning i kompensationsgraden.

Finansrådet er meget enig med Formandskabet i, at der ikke fra offentlig side skal sættes på bestemte brancher. Den såkaldte pick-the-winner strategi er uheldig og kan føre til store fejlinvesteringer.

Det økonomiske konjunkturbillede i Europa kan desværre ikke leve op til det danske. Den lave vækst og behovet for konsolidering af de offentlige finanser har sat sine spor. Det Økonomiske Råds Formandskab peger i den forbindelse på det problematiske i en ellers nødvendig ændring af stabilitets- og vækstpagten på et tidspunkt, hvor en række lande ikke opfylder kravene. Finansrådet ser fortsat stabilitets- og vækstpagten som en grundsten i eurosamarbejdet og er enig med vismændene i vigtigheden af at bevare troværdigheden. Man kan også kun være enig med vismændene i, at der er behov for en reform af pagten på et tidspunkt. Der bør rettes op på den indbyggede asymmetri, hvor store underskud straffes mens overskud ikke

belønnes. Et større incitament til konsolidering i gode tider vil afhjælpe problemets omfang. Vi stiller os derimod tvivlende over for om forslaget om at indføre omsættelige kvoter for de tilladte budgetunderskud kan udmøntes i praksis.

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

Konjunkturvurdering

FTF er helt enig i Formandskabets vurdering af 2010-planen, men finder, at der er behov for at ændre fokus i forhold til den økonomiske politik frem til 2010. I relation til 2010-planen mangler der en betydelig udvidelse af beskæftigelsen og den økonomiske politik bør derfor indrettes således, at der skal fokuseres mere på dette forhold.

FTF ser fortsat, at der er behov for at afdrage gælden således, at der er finanspolitisk råderum til at finansiere også fremtidige udfordringer for finanspolitikken, men samtidig finder FTF også, at en ændret fokus på finanspolitikken i 2010-planen i retning af at forsøge en tilpasningsstrategi frem for en opsparingsstrategi, vil være en mere fremtidsorienteret økonomisk politik.

FTF er derfor også enig med Det Økonomiske Råds Formandskab i, at skattestoppet er en meget uhensigtsmæssig bremse på den økonomiske politik, som jo i realiteten forhindrer regeringen i at løse en række af de problemer, der tegner sig. Indretningen af skattestoppet, der betyder, at der reelt gives løbende skattelettelser på afgiftsområdet og på beskattningen af fast ejendom, kan ikke tilføre økonomien den dynamik, der er nødvendig for at få øget beskæftigelse.

Efter FTF's opfattelse bør man derfor fjerne skattestoppet og nominalprincippet bør erstattes af en tilpasning af skattestrukturen i retning af at lempe beskattningen på beskæftigelse.

Det Økonomiske Råds Formandskab foreslår konkret på skatteområdet, at man, for at mindske det sorte arbejde, indfører et fradrag for at vedligeholde boliger finansieret af en forøgelse af ejendomsværdibeskatningen. FTF er enig med Formandskabet i, at der skal laves en indsats imod sort arbejde og mener, den bør udstrækkes til alle sektorer. FTF ser med indførelsen af den omtalte fradragsordning en risiko for en skævvridning af skattesystemet og i realiteten kan det åbne op for, at et sådant fradrag bruges som et skattehul. Indføres en sådan ordning, må det samtidigt sikres, at der ikke opstår unødigt bureaukrati, men at kontrollen dog sikres.

Udflytning af arbejdspladser

FTF er enig i, at det er vigtigt hele tiden at holde sig for øje, at outsourcing kan blive et reelt problem og der bør selvfølgelig fokuseres på, hvordan det kan undgås at give negative konsekvenser for den danske økonomi. FTF kan derfor støtte, at der bliver iværksat et arbejde med at udvikle metoder til at overvåge udviklingen, for eksempel om det er job med højere vidensindhold, der bliver outsourcet. FTF er også enig med Formandskabet i, at et godt middel mod negative konsekvenser af outsourcing er opkvalificering af den danske arbejdskraft, øge antallet af personer med kompetencegivende uddannelser m.v.

Imidlertid har FTF en række betænkeligheder ved de forslag, Formandskabet har i forhold til at øge beskæftigelsen for de kortuddannede.

Først og fremmest er FTF af den opfattelse, at skattelettelser i form af beskæftigelsesfradrag forvrider skattesystemet. FTF har noteret sig, at de dynamiske effekter af at lempe skatten i form af at flytte grænsen for mellemskatten er langt større, hvorfor skattelettelser burde rette sig mod lettelser af mellemskatten.

Med samme formål, nemlig at øge beskæftigelsen blandt de kortuddannede, foreslår Formandskabet omlægning af satsreguleringen til at følge de kortuddannedes lønudvikling frem for den generelle. Det vil udhule dækningsgraden for andre grupper på arbejdsmarkedet, hvilket ikke synes hensigtsmæssigt. En af de væsentlige rammebetingelser for erhvervslivet, som der bliver peget på andet sted i rapporten, er jo nemlig, at man har mulighed for fleksibelt brug af arbejdskraften, fordi man har gode arbejdsløshedsforsikringsordninger for arbejdskraften.

Formandskabets forslag om løntilskud til de svagest stillede ser FTF indebærer en risiko for fortrængningseffekt og finder derfor, at der hellere må satses på en opkvalificeringsstrategi, hvor effekten også er mere varig.

FTF er enig i Formandskabets konklusion om, at en satsning på uddannelse er nødvendig. FTF deler ligeledes den positive vurdering af, at der er igangsat trepartsforhandlinger om den fremtidige voksen- og efteruddannelsesindsats.

Desværre ser Formandskabet uddannelsesindsatsen for snævert. Det er rigtigt, at der er et særligt behov for uddannelsesinitiativ overfor de ufaglærte og kortuddannede grupper på arbejdsmarkedet, men den offentlige indsats kan ikke begrænses hertil.

For FTF er det helt centralt, at uddannelsesindsatsen er bred og favner alle grupper på arbejdsmarkedet. Det skyldes, at vi står overfor en række centrale problemstillinger på arbejdsmarkedet, som kræver omstilling hos mange medarbejdergrupper – og det uanset deres nuværende uddannelsesniveau. FTF vil særligt pege på:

Der er før og fremmest 4 udfordringer, der skal mødes med en massiv uddannelsesindsats.

- *Øget konkurrence fra andre lande*
- *Ny teknologi og nye organisationsformer*
- *Kvalitetsudviklingen af de offentlige velfærdsydelser*
- *Strukturreformen i den offentlige sektor*

Uddannelsesindsatsen, der skal bidrage til omstillingsprocesser af denne type, kræver en massiv offentlig indsats - ikke mindst finansielt. Det er derfor heller ikke realistisk at skubbe det finansielle ansvar over på arbejdsmarkedets parter.

FTF er enig i behovet for, at flere unge og voksne får en kompetencegivende uddannelse.

Som Formandskabet ganske rigtigt påpeger, så er en forudsætning for, at flere unge tager en erhvervsuddannede, at der oprettes tilstrækkelige elev- og praktikpladser. FTF vil her støtte Formandskabets forslag om en grundig udredning på området med det mål at fastlægge en tilskuds- og afgiftsmodel, der kan sikre det tilstrækkelige antal praktikpladser.

For at sikre en fortsat vækst i andelen af unge, der tager en videregående uddannelse, skal dette uddannelsessystem i langt højere grad end i dag udbyde erhvervsrettede videregående uddannelser indenfor centrale vækstområder. Denne problemstilling opfordres Formandskabet til at analysere i den kommende tid.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Konjunkturvurdering

AERådet deler Formandskabets overordnede vurdering af den økonomiske udvikling, men stiller sig skeptisk over for dels den samlede beskæftigelsesvækst i 2004 og især den kraftige vækst i den offentlige beskæftigelse. AERådet er i den forbindelse ikke helt enig i erhvervssammensætningen.

AERådet er enig i Formandskabets vurdering af udviklingen i den offentlige saldo, der understreger det (strukturelle) pres, regeringen har valgt at lægge på de offentlige finanser med skattestoppet og de gennemførte skattelettelser. Udviklingen viser med al tydelighed hvor skidt, det står til med opfyldelsen af 2010-planen.

Økonomisk Politik

AERådet er fuldstændig enige med Formandskabet i, at skattestoppet er en meget uhensigtsmæssig måde at give skattelettelser på. Selvfølgelig er der visse usikkerheder omkring størrelsesordenen af arbejdsudbudseffekterne af skatteændringer, men der er ingen tvivl om, at lettelser af skatten på arbejdsindkomst, frem for regeringens skattestop, vil være bedre for beskæftigelses- og velstandsudviklingen i Danmark.

AERådet er enige i Formandskabets betragtninger vedr. det tilfældige i skattestoppets udformning.

AERådet er også enige i Formandskabets konklusion om, at skattestoppet er til glæde for de ældre generationer på bekostning af de yngre generationer. Endvidere bør det efter AERådets opfattelse med i vurderingen af effekterne af regeringens skattestop, at de skattelettelser, som fastfrysningen af ejendomsværdiskatten medfører, er geografisk og fordelingsmæssigt skævt fordelt.

Formandskabets påpegning af, at der kan opstå et dilemma mellem de kort- og langsigtede hensyn i den økonomiske politik, er AERådet helt overordnet enig i. Dog er det vigtigt at pointere, at det forhold, at ledigheden har det med at bide sig fast – de såkaldte hysteresis-mekanismer – i sig selv betyder, at kortsigtede justeringer af den økonomiske politik kan være med til at forbedre strukturerne på arbejdsmarked og dermed forbedre den finanspolitiske holdbarhed. Endvidere er der ingen modstrid mellem en holdbar finanspolitik og justeringer af f.eks. profilen på de offentlige investeringer over en årrække. Problemet opstår, når man fører konjunkturpolitik, der medfører permanente ændringer på de offentlige finanser – som f.eks. skattelettelser.

AERådet er enig med Formandskabet i, at der er behov for at udarbejde en ny mellemfristet plan for dansk økonomi. Det er dog ifølge AERådets opfattelse ikke ”Danmark 2010-planen”, der er problemet, men derimod – som også Formandskabet påpeger – at regeringen ikke har gjort nok for at leve op til målsætningerne i planen – herunder beskæftigelsesmæssige initiativer.

Den økonomiske politik i dag bør sikre, at de nulevende generationer afleverer en offentlig sektor, hvor det er muligt for de kommende generationer at videreføre de nuværende relative forhold over livet imellem arbejdsliv, offentlig forsørgelse og offentlig service. Der er stor risiko for, at en tilpasningsstrategi ikke vil sikre dette, da den – som Formandskabet også påpeger – risikerer at få karakter af systematisk udskydelse af de nødvendige tiltag. Dermed risikerer tilpasningsstrategien at kunne blive brugt som et argument for regeringens ”laden-stå-til”-strategi.

Udflytning af arbejdspladser

AErådet mener, at Formandskabets kapitel om udflytning af arbejdspladser yder et vægtigt bidrag til vidensopbygningen indenfor området – både med egne analyser og ved at give en oversigt over de hidtidige analyser af outsourcing.

AErådet vurderer ligesom Formandskabet, at der ikke er belæg i statistikerne for at hævde, at brugen af outsourcing er accelereret i de senere år. AErådet er også på linje med Formandskabet i vurderingen af, at den svage beskæftigelsesudvikling er en af hovedforklaringerne på den stigende fokus på outsourcing.

AErådet er endelig helt enig med Formandskabet i, at en stigning i uddannelsesniveauet og en øget fokus på efter- og videreuddannelser er hovedopgaven i årene fremover, for at det danske arbejdsmarked er rustet til de udfordringer, som globaliseringen og den teknologiske udvikling medfører.

AErådet mener desuden, at et højt beskæftigelsesniveau vil bidrage til at smidiggøre de omstillinger (brancheforskydninger), der bliver nødvendige som følge af globaliseringen og ny teknologi.

Finn R. Førstund

Miljøproblemerne som studeres i kapitlet er forurening av grundvand ved bruk av pesticider (og kvælstof) i landbruget. Pesticider kan samtidig redusere biodiversiteten og gi negative sundhetseffekter (med en viss usikkerhet). Kapitlet gir et solid inntrykk ikke bare mht kvantitet, men også kvalitet. Den ligger på et hyggelig faglig nivå og gir utmerkede oversikter over nyere resultater innen miljøøkonomi, både mht fremgangsmåter eller metoder og empiriske resultater. Den utførlig gjennomgang av litteraturen oppsummerer resultater i utenlandske undersøkelser av betalingsvilighet for bedre grunnvand og biodiversitet.

Temaet i kapitlet er analyser av økonomiske og miljømessige konsekvenser av alternative metoder til å regulere pesticidforbruket i landbruget. Det gjennomføres en egen intervjuundersøkelse om verdsetting av biodiversiteten, fokusert på bestand av småfugler (sanglerker) som ”indikator” for biodiversitet. Ikke minst interessant er koplingen og bruken av økonomiske, biologiske og geologiske modeller ved en analyse av tiltak fremskrevet til 2015. En slik sammenkopling er både lærerik og instruktiv og bør oppmuntres.

De tre tiltakene som vurderes, er:

- i) Pesticidavgifter som settes slik at det gir 25% reduksjon i bruken

- ii) Sprøytefrie randsoner 5 meter omkring markskel og 100 meter rundt vannboringer
- iii) Omlegging til økologisk jordbruk ved hjelp av subsidier

Tiltakene skaleres slik at brutto omkostningene (reduisert privat konsum) er de samme (ca 1 mld per år). Man kan da regne ut hvilket tiltak som gir størst miljøeffekt per krone. Det mest effektive tiltak er randsoner, mens det minst effektive er økologisk jordbruk.

Merk at en slik analyse av effektivitet av tiltak kan gjøres uten verdsetting. Men hvis doseringen av tiltak skal analyseres må man ha en verdsetting av miljøvirkningene. Biodiversitet verdsettes ved intervjuundersøkelser av betalingsvillighet for lercebestand. Betalingsvillighet for å overholde grenseverdier for grundvand tas fra utenlandske studier.

Sprøytefrie randsoner som var det mest kostnadseffektive instrument, gir også en betydelig samfunnsøkonomisk gevinst, mens det er tvilsomt om omlegging til økologisk jordbruk er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

I avsnitt III.7 studeres driftskostnadene i vandverk. Det påstås at enhetskostnaden i privat drift er lavere enn offentlige, og at det dermed er et potensiale for besparing på 15-20% ved privatisering. En slik konklusjon synes imidlertid forhastet. Det er kun 147 av 3000 verk som er med, basert på frivillig innberetning. Vi får ikke vite nok om eventuelle skjevheter i utvalget, heller ikke om det er forklarlige grunner til større offentlige kostnader.

Hvile i seg selv prinsippet gir en berettiget kritikk, men dette prinsipp kan forlates selv under offentlig eie. Det er incentistruktur snarere enn eierskap som kan gi effektiviseringsgevinster.

Grunnet en ikke holdbar utvinning av vand i Skjælland foreslås det en knapphet-savgift på invinding, (ikke på forbruk, for å stimulere transport av vand). Denne virker fornuftig, også synspunktet at regulering av vandmiljø bør foretas av en sentral instans, og ikke overlates til lokal regulering.